

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vrek terek, četrtak in soboto, jutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gld. 6 60
pol leta	6 „ 60 „ 3 30
četrt leta	3 „ 40 „ 1 70

Posamične številke stanejo 10 vin. Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11. uri popoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglasni in poslanice se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnina in oglasje je plačati loco Gorica. Dopolnil naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le uredništvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici na Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Res carinthiacae.

II.

Katoliško, vedno le katoliško! „Slovenec“ pravi, da mora biti slovenska stranka na Koroškem katoliško-slovenska, in sicer najprvo mora biti katoliška. Katoliški princip mora biti dejan na prvo mesto, kajti verski princip, ali je prvi, ali — ga pa ni. Na prvi hip doni to pridiganje nekam zagonetno in vzvišeno, ali kaj hitro spoznaš, kako je volto, kako strašno „kunšno“. Verski princip je nad vse, ta se ne sme subordinirati! Ničemu se ne sme subordinirati, in ako ta princip v sveti laški katoliški cerkvi zahteva, da se mu mora narodnostno vprašanje zapostaviti tako, da se more po svoji volji razširjati, tudi v škodo tej ali oni narodnosti, se mora zgoditi tako, nò, ker princip tako velewa, in pa nò, ker je vera v nevarnosti! To se umeje pač samo ob sebi, da je vera v nevarnosti! Kedar pa ste še čitali kak farovski list, v katerem bi ne bilo zapisano, da je vera v nevarnosti?! Svoj čas smo se učili sicer, da je rekel Kristus Petru: Ti si Peter skala, in na to skalo postavim svojo cerkev, in peklenška vrata je ne premagajo, ali dandanašnji se nam zdi, da izvestni gospodje ne verujejo več v te besede, ker vedno kričijo, da je vera v nevarnosti, kakor da bi Petrova skala ne stala več trdno, marveč bi se majala semtertje....

„Slovenec“ meni, da kdor pravi, da ni vera v nevarnosti, ne ve, kaj je vera in čemu je. Vsaka dragocena reč je v nevarnosti, in jo treba čuvati, da se kako ne izgubi.... Prav, prav, le čuvajte jo, čuvajte jo po cerkvah, čuvajte jo pri duhovniških opravilih, sami živite po tej veri, toda nikar je ne razpostavljajte v javnost, v politiko, kakor ne tiče. Če je pa kje na Koroškem vera v nevarnosti, je v nevarnosti pri nuncih, ako je med njimi še kak Mašek-ateist.

Koroškemu slovenskemu kmetu je potreba, ako se hoče rešiti narodnega pogina, krepke narodne slovenske stranke kot protitežje proti nemški nacionalni, katera nam drugače požre slovenskega Korošca, nemška klerikalna dobi le majhno porcijo. V sloven-

ske politiko na Koroškem, kakor tudi drugod, ni potreba vtičati vere, kajti ako se jo vtiča, s tem je slovenska stvar na Koroškem že izgubljena. Koroški Slovenec stoji v današnjih dneh na razpotju: ali krene nazaj ter se organizira narodno, nadaljuje jezikovni in narodnostni boj ter ostane Slovenec, ali pa se potopi v nemški poplavi. Drugega izhoda iz sedanjega položaja po našem mnenju ni. „Slovenec“ nasvetuje sicer, naj se organizirajo Slovenci samostojno ter pridejo v prijateljske odnose s konservativnimi Nemci. Čuje se to nekako rešilo, ali v resnici pomeni le počasno narodno smrt. Ako se uresniči „Slovenec“ nasvet, bodo koroški Slovenci kmalu tam, kjer so Slovenci v Italiji, ko čujejo svojo govornico le še v cerkvi, kjer pač mora biti, ker drugače bi ne razumeli niti besede božje. — Ako bi imel „Slovenec“ dobre namene s koroškimi Slovenci, tedaj bi jim nasvetoval krepko slovensko narodno stranko, pri kateri naj delujejo vzajemno duhovniki in posvetnjaki, ter bi ne utikal vere v politiko, kajti kakor rečeno, za vero naj skrbijo gospodje nunci v cerkvi in v duhovniških opravilih, v politiki Slovencev na Koroškem pa treba postaviti na prvo mesto narodnost. Narodnost je v nevarnosti, in sicer v skrajni nevarnosti, in to treba rešiti. To je naloga pravih rodoljubov.

Ali „Slovenec“ stoji pod uplivom skofov, in ker je celovski skof Kahn zagrizen Nемеc, ki noče videti slovenskih duhovnikov na Koroškem pri narodnem delu, marveč dela na to, da se po možeh Podgorčevega kalibra Slovenci spojijo z nemško klerikalno stranko ter narodno umrjejo, — zato nasvetuje slovensko katoliško, pardon katoliško-slovensko stranko, ki naj stopi v zvezo s „konservativnimi“ Nemci. Taka stranka je želja celovskega skofa ter naj bo mostiček za prehod v narodno smrt v „konservativni“ stranki.

Naša stvar na Koroškem se da še rešiti, toda samo takrat, ako ne obvelja „Slovenec“ komanda. Ako se koroški rodoljubi otresejo te, potem je še upati v bodočnost, drugače pa bo v kratkem izklesan križ, pod kateri leže v gomilo zadnji koroški Slovenec.

Kriva na sedanjih koroških razmerah je mogočna klerikalna gospoda v Ljubljani, in ako pojde po njenem naprej, bo kriva tudi narodne smrti koroških Slovencev.

Klerikalcem ni za narodnost, oni hočejo, kakor povsodi, tako tudi na Koroškem, le dobro organizovane farovže, ki gospodujejo neomejeno nad ljudstvom. Zato pa silijo povsodi v ospredje le vero, le nase mislijo, narodnost pa naj pomagajo reševati koroškimi Slovincem — konservativni Nemci! Smejali bi se, ako bi ne bilo to prebitko! Ali ker je prebitko, povzdigamo svoj glas ter kličemo na delo za obrano slovenskega Korošana vse one prave rodoljube na Koroškem brez razlike stanu, katerim bje v prsih verno slovensko srce. Pod zastavo narodnosti je še mogoče spas koroških Slovencev, z zastavo črne internacionale pa jih morete spremiti le k pogrebu.

Iz govora dr. Ferjančiča.

V seji državnega zbora dne 10. l. m. je imel v proračunski debati dr. Ferjančič daljši govor, iz katerega posnemamo to-le:

„Nerešeno jezikovno vprašanje je, ki ne pripusti države do miru in zakonodajstva do normalnega razvitka državnih poslov. Jezikovno vprašanje je nekaj tednov počivalo; ako pa bi se hotelo iz tega skiepati, da je isto odpravljeno in končano, bi se reklo, sebe in druge slepiti. (Pritrjevanje.) Jezikovno vprašanje bo zopet zavzelo svoj značaj, ki obvladuje in tlaci naše javne razmere ter bo ta značaj tudi ohranilo, dokler se ne bo našla in izvedla njegova rešitev. (Pritrjevanje.) Toda na ta način, kakor se je dosedaj skušalo rešiti jezikovno vprašanje, se ne smejo delati več poskusi. Poskusi na ta način so naravnost brezuspešni. Toda ta vspeh bi naj dosedanji ponesrečeni poskusi imeli, da so doprinesli dokaz, da se na ta način jezikovno vprašanje ne more in ne sme urejati. (Pritrjevanje.) Mi nimamo nič proti zakoniti ureditvi jezikovnega vprašanja. Dobrodošla nam bo; toda ta zakonita ureditev mora biti v smislu in duhu državnih osnovnih zakonov. (Pritrjevanje.) Toda tu je posegla vmes nemška

prevzetnost. Rada bi bila pustila člen 19. na s'rani ter si jezikovno vprašanje tako uredila, kakor prija njeni vladateljnosti. Državni jezik hočejo, dasi ustava ničesar ne ve o državnem jeziku, da, bas nasprotno temu določa. Prednost hočejo za svoj jezik v vsakem oziru, dasiravno jim državni osnovni zakon priznava le ednako pravico. Od tod prihaja tudi mizera z vsemi dosedanjimi poskusi, urediti jezikovno vprašanje. Ureditev hočejo samo na Češkem. Čudno, tara, kjer so po številu in zastopstvu v manjšini, tam pa, kjer so v večini ali tudi v manjšini, toda se mudi z ureditvijo; tam kjer je le zastopstvo v njihovih rokah, tam se z ureditvijo ne mudi. Mi se ne čudimo vedenju Nemcev. Toda, da je vlada, ki pobira stopinje za Nemci, da je taka vlada, ki se najodločnejše zavaruje proti očitnanju, da oskrbuje posle Nemcev, in ki trdi, da stoji nad strankami in na temelju zakonov, da je taka vlada, temu se čudimo. Ako je vlada nepristranska ter stoji nad strankami in na temelju zakonov, naj bi šla in uredila jezikovno vprašanje, ki ga, kakor izjavlja, noče več odstaviti z dnevnega reda ter ga zavleči; ura:na naj ga pa tako, kakor predpisuje državni osnovni zakon, nele na Češkem in Moravskem, uredi naj ga tudi v Šleziji, v Galiciji, pri jezikovni in narodnostni mešanici v Bukovini, uravna naj ga pri nas na jugu, povsod je ureditev potrebna. Nikakor ne razumemo, zakaj bi naj prišlo do ureditve le na Češkem in Moravskem. Morda zato, ker se tam najbolj kriči? Ureditev pri nas, ureditev v vseh ostalih pokrajinah, ki sem jih omenjal, je mnogo nujnejša. Mi kratkoma več ne zdržimo, postopa se z nami kot s heloti v državi (Pritrjevanje), in jaz apelujem posebno na naše česke sobrate, naj ne pusté z oči, da je ureditev jezikovnega vprašanja pri nas neodložljiva, in naj se nikdar in nikjer ne puščajo v poskuse, vsled katerih bi se uredilo jezikovno vprašanje le na Češkem in Moravskem. (Pritrjevanje.) Ne da bi se postavil na to po državnih osnovnih zakonih predpisano stališče, pravi ministerski predsednik v razgovoru o svoji izjavi, ki jo je oddal v začetku jesenskega zasedanja, kakor naslednje bi rodilo, ako

— 62 —

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravske.

(Dalje.)

Po teh besedah je odšel z urnimi koraki, in ko se je vrnil v sobo, se zgrudi zopet na oni stol, na katerem je sedel poprej, ko ga je doletela ta zlá novica. In sedel je nepremično z licem nekako okamenelim, sedel dolgo, da se je že služabnik jel vznemirjati nad tem ter čimdalje pogosteje pokukaval skozi na pol odprta vrata v sobo.

Ura je minevala za uro, v gradiču je potihnil običajni trušč, samo semkaj od kapelice so se čuli zamolkli, nejasni udarci kladiwa, sicer pa ničesar ni dramilo nočne tišine, razun navadnega klica stražnikov.

Bilo je že skoro o polnoči, ko se je zdramil stari vitez kakor iz snú ter poklical služabnika:

»Kje je brat Rotgier?« ga je vprašal.

Toda služabnik ga očitno ni razumel, ker ga je prestrašen pogledal in odgovoril z drhtečim glasom:

»Ne vem, gospod!...«

A starec se bridko nasmeje ter reče:

»Vprašam te, dečko, ali je že v kapelici?«

»Dà, gospod.«

»Prav. Reci Diderichu, naj pride sem s svetilnico ter naj počaka, dokler se ne vrnem. Naj prinese tudi posodo z žrjavico. Ali je v kapelici že svetlo?«

»Ondi goré sveče poleg krste.«
Siegfried je vzel plašč in odšel.
Dospevši h kapelici, se je pri vratih ogledal, če mar tu ni nikogar, na to jih je skrbno zaprl, približal se h krsti, odstavil dve sveči, ki sta goreli v velikih medenih svečnikih, ter pokleknil poleg rakve.

Ustnice se mu niso gibale, torej očitno ni molil. Nekaj časa je ogledoval mrtvo, toda še zmerom lepo Rotgierovo lice, kakor bi hotel najti na njem še sledove življenja.

Na to jame v globoki tišini, ki ga je obkoljevala, klicati z zamolklim glasom:

»Sinček! Sinček!«

In umolknil je. Zdelo se je, da čaka na odgovor.

Na to stegne roke, vtakne svoje suhe, krempljem podobne prste pod plašč, ki je pokrival Rotgierove prsi, in jame se jih dotikati. Iskal je povsod, na sredini in okrog reber, dokler ni končno našel pod suknom rane, ki je segala od desne rame pod pazduho, otipal celo po vsej njeni dolžini ter spregovoril z otožnim glasom:

»O o!... Kako neusmiljen udarec je to!... A rekel si, da je tvoj nasprotnik še pravi deček... Toliokrat si dvignil svojo roko na obrambo našega reda, a sedaj ti jo je odsekala poljska sekira!... In to je konec, to je vse!... Ni te blagoslovil Kristus, ker mu je očitno več mar za jedno človeško krivico nego za ves naš red. V imenu Očeta, Sina in svetega Duha; branil si krivico, radi krivice si podlegel, brez odveze, in nemara je tvoja duša...«

Besede mu zastanejo v grli, a mu jamejo drgetati in v kapelici nastane znovič gluha tišina.

»Sinček! Sinček!«

V Siegfriedovem glasu je odmevalo nekaj nalik prošnji, ob enem pa je klical še tiše kakor delajo to ljudje, ki poizvedujejo nekako važno in strašno tajnost.

»Ako si ti, ako me čuješ, daj mi znamenje, zgani roko, ali odpri za trenutek oči — sicer mi počí srce v starih prsih... Daj mi znamenje, ker sem te ljubil, spregovori!«

In podprši se z roko ob krsto, vpre svoje jastrebove oči v zaprte trepalnice Rotgierove, in čaka:

»Oh, kako naj spregovoriš,« reče končno, »ko pa od tebe veje mrz in smrad? Ker pa ti molčiš, pa ti še jaz nekaj povem, naj prileti tvoja duša semkaj med te sveče in naj poslušaj.«

Po teh besedah se skloni nad mrtvečevo lice.

»Ali se spominjaš, da duhovnik ni pustil, da bi bili Juranda popolnoma ubili in da smo mu to s prisego obljubili? Prav! Jaz ostanem zvest prisegi, da te razveselim, pa če si kjersibodi, tudi med pogubljenimi...«

Po teh besedah je odstopil od krste, postavil znovič nazaj svečnike, katere je bil poprej odmaknil, pokril mrliča s plaščem ter odšel iz kapelice.

Pred vrati sobane je spal služabnik, od dolgega bdenja ves utrujen, v sobi pa je čakal na Siegfrieda Diderich.

Bil je ta človek nizke postave, zakrivljenih nog in čvetooglaste glave, katero mu je zakrivala deloma črna kuklica, segajoča mu skoro do ramen. Na

bi se odklonili temeljni načrti, takrat je rekel ministerski predsednik, naj bi se te temeljne načrte ne odklonilo lahkomišljeno, ker bi to prozročilo razmere, ki bi — kakor se je ministerski predsednik dobesedno izjavil — „tudi zadovoljitev vpoštevavanja vrednih zahtev drugih narodnosti, ki bodo prisle v teku debate na razgovor, odrinilo v nedogledno daljavo“.

Potemtakem, ako se ne izvrši ureditev na Češkem in Moravskem, bo se tudi ureditev druge odrinila v nedogledno daljavo.

Na to je podal nekaj zgodovine o „reševanju“ jezikovnega vprašanja, potem pa je nadaljeval:

„Pri vseh dosedanjih poskusih, gospoda moja, se še niso poravnale niti najdaljše segajoče difference in divergence glede stališča napram jezikovnemu vprašanju. Nekateri stranke zastopajo stališče, da se mora jezikovno vprašanje urediti v državnem zboru, druge stranke pa zahtevajo, da se mora urediti v deželnih zborih. Na drugi strani so tudi različna mnenja o tem, ali se naj jezikovno vprašanje za slučaj, da bi se uredilo v državnem zboru, uredi potem z enotnim zakonom ali po kronovinah. Vsa ta vprašanja so neporavnana, in pač ne verujem, da bi bilo pričakovati zedinjenja glede teh vprašanj in če se bo zedinjenje sploh doseglo. Ako vpoštevam vse to, zdi se mi res oni predlog, ki je prišel v javnost, in ki je že za to, da bi bil okvirni državni jezikovni zakon v stanju, se izogniti vsem tem težkočam, vreden, da se o njem premislija. Okvirni zakon za ureditev jezikovnega vprašanja splošno v državi zdi se mi toliko blagodejnega pomena, ker bi se razpravljalo o jezikovnem vprašanju že z ozirom na značaj okvirnega zakona, in potem tudi v deželnih zborih, ker bi se okvir z določbami deželnih zastopstev izpolnil. S tem bi se nekako ugodilo ednemu in drugemu stališču, onemu državnega zbora in deželnih zborov. Nadalje bi se ugodilo temu, da bi se z okvirnim zakonom jezikovno vprašanje uredilo po ljudskih individualitetah in po deželah. Z okvirnim zakonom bi se tedaj izognilo principijalnim težkočam. Deželno zakonodajstvo bi moralo izpolniti okvir z določbami, ki bi seveda morale biti v smislu § 19 drž. osnov. zakona. In če bi deželno zastopništvo ne hotelo izvesti okvirnega zakona, imela bi vlada dolžnost, odrediti začasna določila, ki bi, ozirajoč se na temeljne zakone, stopila v veljavo kot provizorna določila. Na ta način pa bi se tudi uredilo jezikovno vprašanje za vse narode v državi, in ne kar nam je neumevno, da govori vlada vedno le o ureditvi jezikovnega vprašanja na Češkem in Moravskem. Apelujem na naše češke sobrate, naj pač nikdar ne pripuste, da bi se zopet poskušalo, urediti jezikovno vprašanje le na Češkem in Moravskem. Naj imajo pred očmi, da naši in njihovi sovražniki izrabljajo to delno ureditev jezikovnega vprašanja, ker dobro vedo, da, ako bi jezikovno vprašanje le v teh kronovinah urejeno, ure-

ditev v drugih kronovinah ne pride nikdar več na vrsto. (Pritrjevanje.) Mi pa se nahajamo v neznosljivih razmerah. Vsled teh razmer trpi naša narodnost na številu in pomembnosti, tu klicem našim sobratom v spomin, da nikar naj ne smatrajo naše usode površno in naj je ne podcenjajo. To bi imelo izmenjevalne učinke na njihove politične razmere na severu, ako bi se napravila z nami na jugu tabula rasa. In končno apelujem na zastopnike češkega naroda, da se pač naj ne spuste v ureditev jezikovnih razmer na dosedanji način, tudi že iz vzroka ne, ker ta način ureditve pogreša vsako sled slovanske vzajemnosti. S tem končam.“ (Pritrjevanje in priznanje.)

DOPISI.

Iz učiteljskih krogov. — Na odgovora, priobčena po našem odboru učiteljskega društva, reagirata nekaj prav nerodno „Gorica“ in „Prim. list“. Pozna se, da je težko zagovarjati krivično stvar. Ves članek v „Gorici“, ki hoče odgovarjati stvarno in mirno pisanemu II. odgovoru, ni nič drugega nego denunciranje, da nekateri učitelji ne hodijo redno v cerkev. Ta članek je po svoji praznoti in neslanosti prav podoben onemu, kojega je pisal neki „plitvi kaplan“ v jedni prejšnjih števil „Gorice“ in v katerem mrgoli toliko slovniških in stilističnih napak, da prav nazorno kaže, kako potreben bi bil na obrazbi revnemu dopisniku „nirnerski list“.

V svoji 11. števil. pa je priobčil „Prim. list“ zopet članek, naslovljen „Učiteljstvo in mi“. — Ta članek jasno kaže, da se mora boriti učiteljstvo z nasprotnikom, kojemu služi nepošteno orožje. — Zavriniti hočem na kratko le najdebelejše laži, ki tiče v onem članku.

Ni res, da učiteljstvo skuša podirati, kar zida duhovnik. Pač pa je res, da tu in tam skuša kak nestrpen kaplan podreti, kar je sezidal učitelj s trudom v dolgih letih. Vzlic nekaterim hujskatem pa je vendarle istina, da po večini učiteljstvo in duhovstvo dela složno vsaj tam, kjer to neobhodno zahteva narodna korist; to je tudi prav. Želimo le, da bi se to načelo uveljavilo povsod; to pa se zgodi takrat, ko prenehajo pobalinski napadi na učiteljski stan, ko zmaga med duhovstvom ona rodoljubna struja, ki obsoja vaše razdorno rovanje pri „Prim. listu“, ki želi paralelnega delovanja, ker ceni drugače učiteljstvo nego par vročekrvnih ultramontanecv. — Ako se vam morda zdi, da to ni resnično, (da namreč zmernejši duhovniki obsojajo vaše pisarjenje) skličite shod duhovščine in prašajte tam, se li vjema z vašimi napadi. Z odgovori našege odbora pa se strinja vse učiteljstvo na Gorškem; morda še „Slovenski list“ priznavajo, da je naša stvar pravična, dasi nam njih mnenje ni merodajno.

Grda laž pa je trditve, da so bili učitelji glavni sodrujci za „Tutti frutti“. Tudi

ko bi bil kdo res sodeloval pri imenovanih člankih, nimate pravice dolžiti in radi tega napadati vsega učiteljstva. — Če bi bila vaša „taštica“ res ulovila kak tak rokopis, bi se bili gotovo maščevali nad dopisnikom ter bi ga denuncirali. Sicer pa, kdo je začel napadati in blatiti? Sami pravite, da ste v vašem listu „potipali“ tega ali onega učitelja. Vidite, kako ste se sami vlovili v svojo slavno „taštico“.

Odgovor odborov dokazuje veliko mirnost in pohlevnost učiteljstva. Vi pa pišete, da „ljudje, ki tako pišejo, res niso poklicani voditelji naroda“. — Morda imate prav, kajti tako gnjusnim napadom od vaše strani bi bil bolj primeren odgovor s kolom in loparjem. A učiteljstvo je odgovorilo taktno ter s tem pokazalo, da je sposobnejše za „narodno vodstvo“ nego vi, ki pišete ves članek na podlagi krive premise ter so vse vaše trditve jedino le zaviti sofizmi brez realne podlage. Lagati pa je po vesti greh; in lagati ne smete niti vi, dasi bi morda kaka „morala“ drugače učila.

Vprašate, zakaj ni odbor branil duhovske časti, ko je bila napadena v „Soci“. Naš odbor je odbor učiteljskega društva in mu menda ni dolžnost braniti ugled in čast duhovskega stanu. Se je li morda duhovstvo kedaj potegnilo za ugled in čast učiteljstva? — O pač, ravno sedaj se trudite, da bi nam — snedli veljavo in čast med narodom.

Učiteljstvo pa je tudi v tem pokazalo več lojalnosti in več kršč. ljubezni, nego vi, oznanovalci evangelija ljubezni. — Dasi ni bila dolžnost učiteljstva, izjavilo je vendar soglasno, da obžaluje napade na duhovščino v „Tutti frutti“. To se je zgodilo na shodu, ki sta ga sklicala naša zastopnika Križman in Blagopok. Bajc dne 29. nov. 1901. k „Jelenu“ v Gorico. Ta izjava se je tudi sporočila g. Gabrščeku; ali jo je on upošteval ali ne, to je njegova stvar. To mora biti tudi znano resnicoljubnemu člankarju v „Prim. listu“, a on vendar piše — kakor je njemu prav.

Kar se tiče „umazane“ „Soče“, ne bom odgovarjal. Po mnenju učiteljstva je kak drugi list res umazan, ne pa „Soča“, ki je več storila za povzdigo našega naroda na Gorškem, nego vsa klerikalna glasila na Slovenskem. — Tudi ni treba ravno učiteljstvu na rovaš obešati, kar piše „Soča“. „Soča“ ni učiteljski list; ustrežati mora vsem slojem, ki stojé pod praporom narodno-napredne stranke.

Učiteljstvo pa je le ud te organizacije; zato ni učiteljstvo odgovorno za pisavo „Soče“ in razume se, da včasih ne soglašajo z vsem, kar „Soča“ piše. Tako je pri vsaki stranki; radi kakega neljubega članka pa se ne sme rušiti strankine discipline. — Tako je bilo tudi s „Tutti frutti“. Učiteljstvo z njimi ni soglašalo; to je tudi izjavilo na omenjenem shodu. — Kaj še hočete? — No, vi bi najraje videli, da bi se učiteljstvo

vpreglo v jarem vaše zavožene politike ter pomagalo zadušiti narodno-napredno stranko. — Tega pa ne dosežete, dokler je učiteljstvo toliko samozavestno, da ve ceniti narodno korist ter čast in neodvisnost učiteljskega stanu.

Ponavljam se jedenkrat, da učiteljstvo želi z duhovščino složnega delovanja v narodovo korist, a le pod pogojem, da priznate naš stan od vašega povsem neodvisnim in enakoveljavnim v človeški družbi. — Bodite poleg tega še odkritosrčni, pravico-ljubni in iz srca narodni, pa se najdemo v složnem delovanju. — Na ta poslednji apel prosim odgovora, da bomo videli, če vam je res kaj na mirnem sodelovanju, ali hočete po sili prepri. — Radoveden sem namreč, kako vi razumete „složno delovanje!“

Črniče, 14. marca 1903. — In zopet se oglašajo za blagor trpetegega kmetkega stanu skrbeči dopisniki iz Črniče v uradnem klerikalnem glasilu ter nadaljuje z vidnim uspehom svoje razdirajoče delo.

Odgovarjali mu na prismođarije ne bomo, kajti možje, ki tajijo in zopet požrejo izbleketaue besede, niso vredni našega odgovora, četudi smo le malovredni napredni agitatorji brez ugleda in veljave pri ljudstvu!

V korist zadruga priporočamo združnikom le še to-le: Mesto odstopivših dveh naprednih agitatorjev iz odbora volite pri prihodnjem običnem zboru dva klerikalna agitatorja, ki imata več ugleda in veljave pri ljudstvu nego prejšnja. Sposobna za ta posel bi bila najbolj farovski kočijaž in Abelj. — Uspeh mlekarne je potem gotov, in blagoslov božji ne izostane.

S tem pa pika!

Domace in razne novice.

Učiteljska vest. — G.ena učiteljica Antonija Besednjak se je preselila iz Boršta na solo v Kamnjah na Vipavskem.

Smrtna kosa. — Iz Cerkna, 16. marca. — Danes je umrl tu gosp. Peter Podobnik, bivši večletni župan, kateri je bil odlikovan za zasluge s križcem s krono ter prezasluzen in vnet za svojo občino. Pokojnik je bil uzor kmetovalca ter zgleđ delavnosti. Za županovanja je bil duša cerkljanskega okraja. Bil je mnogoletni načelnik cestnemu odboru, ud c. kr. okr. sol. sveta, funkcionar državnega pravdnštva in c. kr. poštar. Županoval je celih 21 let. Kot družabnik je bil povsem miroljubnega značaja ter eden najboljših razumnikov cerkljanske občine.

Izdihnil je svojo preblago dušo in ni ga več med nami. Bodi mu lahka zemlja ter blag spomin!

Pri Voglarjih je umrl dné 8. t. m. Štefan Vovk, c. kr. gozdar v pokoju, star 76 let. Služboval je vedno v trnovskem gozdu, in sicer tako zvesto, da so ga njegovi višji (Dalje v prilogi.)

sebi je imel »kaftan« iz presne bivolove kože in prav tak pas. Za pasom je imel zatakajene ključé in kratak nož. V desnici je držal kositreno svetilnico, v levici pa medeni kotliček in bakljo.

»Ali si pripravljen?« ga vpraša Siegfried.

Diderich se mu molče prikloni.

»Zapovedal sem, da prineseš žrjavice v kotličku.« Trščat človek zopet ne odgori ničesar, marveč pokaže na ogenj v peči; potem vzame železno lopatico, ki je stala poleg peči, ter jame metati živo žrjavico v oni kotliček, na to pa prižge svetilnico in čaka.

»Sedaj pa poslušaj, pes!« mu reče Siegfried.

»Enkrat si izbieknil to, kar ti je zapovedal storiti komtur Danveld, in on ti je dal radi tega odrezati jezik. Ker pa moreš duhovniku na prstih pokazati to, karkoli se ti poljubi, radi tega ti povem, da te dam obesiti, ako mu le z jednim migljajem izdaš to, kar sedaj storiš na moje povelje.«

Diderich se znovič molče prikloni in samo lice se mu zlokobno namrdne pri spominu na vzrok, zaradi katerega mu je bil odrezan jezik, ki pa je bil povsem drugi, nego je dejal Siegfried.

»Sedaj pojdi naprej in vodi me v Jurandovo podzemeljsko ječo.«

Rabelj vzame s svojo veliko pestjo kotlič, dvigne kvišku svetiljko in šla sta. Za vrati sta šla mimo spečega služabnika, in prišedši s stopnjic, se nista napoltila k velikim vratom, marveč na nasprotno stran stopnjic, za katerimi se je raztegal dolg in ozek hodnik, segajoč čez vso širjavo poslopja tjekaj do težkih vrat, ki so bila skrita v zidu. Diderich jih je odprl in dospela sta pod milo nebo na majhno dvorišče, ki je bilo obkoljeno od vseh štirih stranij z zidanimi kaščami, v katerih je bila spravljena zaloga živil za slučaj, ako bi bil gradič oblegovan. Pod jedno teh

kašč na desni strani se je nahajala podzemeljska ječa za sužnje. Tu ni bilo nikake straže, kajti jetnik, ko bi tudi prišel iz ječe, bi dospel na dvorišče, s katerega je bil vhod edino skozi ona majhna vrata.

»Čakaj!« reče Siegfried.

In oprši se z roko ob zid, obstane, kajti čutil je, da mu ni povsem dobro, da mu nedostaja sape, prav kakor bi mu tlačil prsi železni oklep. Vse to, kar je prenašal, je presegalo njegove moči. Začutil je tudi, da mu je čelo pod kuklico pokrito s kapljicami znoja, torej se je hotel za trenutek oddahniti.

Po neprijaznem dnevu je nastala nenavadno lepa noč. Na nebu je sijal mesec in vse dvorišče je bilo oblitó z njegovo jasno svetlobo, v kateri se je lesketal sneg nekako zeleno. Siegfried je pohlepno srkal váse sveži in nekoliko hladen zrak. Med tem se je spomnil nakrat, da je prav v taki noči odjezdil Rotgier v Tehanov ter se vrnil od endot mrlič.

»Ali sedaj ležiš tu v kapelici!« zamrmra Siegfried tiho.

Diderich, mislé, da komtur njemu govori to, dvigne svetilnico ter osvetli njegovo grozno blede lice, podobno licu mrliča, ob enem pa slično glavi starega jastreba.

»Vodi me!« mu reče Siegfried.

Žolti krog svetlobe, ki ga je dajala od sebe svetilnica, je zamigotal na snegu, in šla sta dalje. V debelem zidu kašče je bila dolblina, pred katero je nekoliko stopnjic držalo k velikim železnim vratom. Diderich jih je odprl ter stopal polagoma navzdol po stopnjicah v globel črne čeljusti, držeč visoko svetilnico, da je komturju osvetlil pot. Spodaj na koncu stopnjic je bil hodnik, a na njem na desno in na levo nenavadno nizka vrata v jetniške celice.

»K Jurandu!« reče Siegfried.

Čez nekaj časa je zaškripal zapah in ona sta vstopila. V jami je bilo popolnoma temno, radi tega zapove Siegfried Diderichu, naj vzame bakljo, in pri svitlobi baklje je zagledal Juranda, ležečega na slami. Jetnik je imel verigo na nogah, a na rokah drugo verigo, tako dolgo, da je mogel nesti hrano v usta. Na sebi je imel ono isto vrečo, v kateri je stal pred komturji, ki pa je bila sedaj pokrita s temnimi madeži krvi, ker so ga onega dné, ko se je strašna borba končala s tem, da so vjeli besnega viteza v mrežo, hoteli »knehtiti« umoriti ter so mu s svojimi sulicami zadali nekoliko ran. Ta umor je sicer preprečil domači duhovnik in Jurandove rane niso bile smrtne, vsekakor pa je Jurand izgubil toliko krvi, da so ga odnesli v ječo skoro na pol mrtvega. V gradu so si vsi mislili, da ranjenec čez nekoliko ur umre, toda orjaška njegova životna moč je tudi to pot premagala smrt. Ostal je živ, dasi nihče ni obvezal njegovih ran, marveč so ga vrgli v podzemeljsko ječo, v kateri je po dnevu od vlažne stene kapala voda, po noči pa jih je pokrival sneg in mraz.

Jurand je ležal na slami, v verigah, onemogel, toda tako ogromen, da je bil ležeč podoben odlomljeni skali, iz katere je bila izklesana človeška podoba. Siegfried zapove Diderichu postaviti luč pred jetnikovo lice, katero je ogledoval nekaj časa mirno in molče, končno pa reče Diderichu:

»Ali vidiš, da ima le jedno oko; iztakni mu ga!«

V njegovem glasu je odmeval nekak strah in bojazen, in prav radi tega se je grozno povelje zdelo še strašnejše. Za to je tudi strepetala nekoliko baklja v rabeljevi roki, vendar pa jo je dvignil in kmalu na to so jelo v Jurandovo oko padati velike, goreče kapljice smole, dokler mu ga končno niso popolnoma pokrile od obrvij do izbočene kosti na licu.

jako čislali ter je dobil mnogo pohval od c. kr. ravnateljstva gozdnih uradov. Može je bil velik in močan ter spoštovan zbog svojega lepega značaja. Naj počiva v miru! Preostalim naše sožalje!

Pevske vaje ženskega zbora „pevskega in glasbenega društva“ bodo odslej 1 uro pozneje, t. j. od 6—7. ure zvečer.

Porokemu škofu, predobro znanemu dr. Iv. B. Flappu, je podelil cesar čast tajnega svetnika.

Dr. Rojce pred porotniki. V „Soči“ smo vredno osvetlili ostudno denuncijantstvo dr. Rojca, ko je vlačil na dan nemškutarsko zlobnost proti mladeniču Tumi pred 24 leti. — Na to se je dr. Rojce tako le razkoratil v „Gorici“ od sobote:

„Ker je dr. Rojce dokazal, da je dr. Tuma pisal neresnico, ko je pisal, da je bil odpuščen iz učiteljske službe zaradi agitacije za narodnega kandidata Obrezo proti nemškutarskemu kandidatu Deu-u ter da je bil dr. Tuma v resnici zaradi tega odpuščen, ker se je v nemal za republikanska načela, imenuje omenjeni falot dr. Rojca denuncijanta.“

Ta citat naj dokazuje vso rafinirano zlobo naših kavcev. Tu hočejo pokazati dr. Tuma, da se je nepoklicano lažljivo hvalil, a dr. Rojce je bil tisti, ki je moral povedati resnico. — Resnica pa je, da je dr. Rojce že v deželnem zboru in v zasebnih pogovorih igral vlogo grdega denuncijanta, katero je pred porotniki le zopet ponovil. — Dr. Rojce je bil v Postojni ob času Tumove afere, je bil takrat tudi ves ogorčen radi nemškutarske zlobe, no zdaj, ko mu drugače kaže, oznanja nemškutarsko spletkarstvo za čisto resnico, a za laž ono, kar je svoječasn sam pripoznaval kot živa priča. Da to ni denuncijantstvo in da dr. Rojce ni denuncijant, to radi priznavamo, ker tak čin more označiti vse drugačen izraz, proti kateremu je le slaba senca psovka, katero dr. Rojce pogosto rabi tudi v istem članku.

S tem bi bila reč za nas končana. Samo radi zanimivosti, ker birokracija je i danes še vedno ista, naj zatrdimo dr. Rojcu, da mi sami radi verujemo, da nemškutarska zloba ni imela poguma, kaznovati narodnega učitelja izrecno radi tega, ker je volil narodno, marveč da je poiskalo drugačno krinko, saj se enako godi še dandanes. O tem „dandanes“ bo za nekaj časa posebna rubrika v „Soči“, da pokažemo, kako skandalozno se pašuje v naši deželi. Ali da človek, ki je bil slovenski poslanec, da, ki je bil sam priča nemškutarski gonji v postojnskem okraju, danes proglašča čin nemškutarije za suho zlato — tak človek zasluži, da mu vsak poštnjak, bodi katerekoli narodnosti in vere, s studom obrne hrbet ter ga zaničljivo prezira.

Pa bodo oni zopet nedolžni. — Komaj je malo ponehala udriharija po osebah s psovkami, je počela „Gorica“ zopet, in

sicer kar s — faloti. Kjer pa psovka ni še dovolj ostudna, posegajo po drugih okolnostih, ki so še ostudnejše, kajti psovka je čisto izraz hipnega dušnega razpoloženja, dočim je drugo dokaz resnične hudobije. — In ako pojde ta škandal dalje, da bo „Soča“ siljena odgovarjati po zaslugi, pa bodo zopet javkali o — „Sočini“ surovosti. Pač nizko pada — katoliki duhovnik dr. A. Gregorčič s svojim glasilom! Zmerjanje, psovanje, laž, obrekovanje, natočevanje v surovi besedi: evo katoliki nauki semeniškega profesorja. — Pa bodo tožili, da vera pesa!

„Soča“ mora biti surova, mora udariti z loparjem, mora psovati, zmerjati, osebno zaliti, ako hoče, da imponuje katoliki junakom tam pri „Gorici“. Da, wie der Schelm selbst ist...! Ker smo se začeli izogibati rezkejšim izrazom na določene osebe ter ošibamo kvečjemu grda dejanja kavcev, smo dobili v „Gorici“ kar očitano, da smo postali bolj popustljivi...!

No, „Gorica“ od sobote nam je podala obrazec, kakošna bodi tudi „Soča“, ako hoče, da jo bodo katoliki prvaki bolj upoštevali. Košpetno zelje! to je bila zopet enkrat pristna katoliska beseda, to je vreden boj za sveto rimsko cerkev in narod! Le poslušajmo! „Gorica“ je priobčila članek: „Barabski napad „Soče“ na dr. Rojca“. Da je „Soča“ dostojno, dasi že bolj ostro (da je skušala vstreti „Gorici“) označila denuncijantstvo dr. Rojca, to vedó naši citatelji. (Glej današnji članek „Dr. Rojce pred porotniki“.) Zato se mora vsakdo začuditi, kako pride „Gorica“ nakrat na „barabski napad“. — No pride še hujše! Članek, po vsej svoji vsebini prav po Rojčevu neotesan, udriha vsak hip po — „Sočinem“ falotu“, in ta falot pa zopet falot je živa senca, ki se vleče do konca. „Omenjeni falot, označeni falot, smradljiva gnojnica, moralna pokveka ecc. ecc.“ — mein Liebchen, was willst du noch mehr?! Pač še nekaj več! Ta slavni dr. Rojce ima sam o sebi tako neznansko visoko misel, da... „Sočin“ falot ni vreden, da bi njemu (dr. Rojcu) polizal s čevljev prah, kamo-li da bi mu odvezal jermene“. — Hudimarja, dr. Rojce sniva kar o lizanju prahu s čevljev, in to celo v času, ko so raztrabili učeni zdravniki po svetu, da v jednem gramu prahu je nad 2 milijona bakterij. Na Rojčevih čevljih so gotovo bakterije se posebne vrste; kdor bi polizal le jednega, bi ga zgrabil krč v možganih in odpeljati bi ga morali v norišnico med... „kompletne norce“, kakoršne je že davno poznal „ljubljenec naroda“.

Da je članek iz Rojčevega peresa, primerno opiljen in popolnjen v ulici Veturini, kjer je bil Rojce v precej dolgi avdijenci, to je gotovo. Poznamo to še posebe iz odsevov neke posebne hudobije, ki je prešla dr. Rojcu v izredno slast. Saj je svoj čas vzročil celo posebne okrožnice po deželi in nadlegoval i svoje pacijente z izbruhi sovraštva, ki so zadevali otroški nedolžne stvari božje,

katerih ne zadeva na svetu nikaka krivda. Ali dr. Rojce ni pustil in ne pusti v miru niti mrtvih, da bi infernalno krvavo žalil nedolžne žive, kakor more žaliti le človek brez iskre moštva in poštenja v duši. — Dr. Rojce naj gre raje na solkansko pokopališče ter ondi skrušeno pada pred spomenik s križcem in letnico 1895. ter naj izprašuje — svojo vest. Ali kakor ni imel trohice srca niti proti onemu nesrečnemu možu, tako ga nima proti nikomur — in odtod vsa nesreča za vsakogar, ki je sploh prišel v kakoršenkoli konflikt z njim tekom 25 let. Tako se je obnašal proti dr. Tonklju in je podlo zapeljal Gabrščka celo v tiskovno pravdo z vitezom Tonkljem, tako proti dr. Tumi, proti Gabrščku itd. itd., in zdi se, da mož prav pričakuje edino pravega odgovora — s pasjim bičem. Ni ga sodnika, ki bi bil uverjen, da bi bilo kako drugo sredstvo bolj na mestu, kajti so grehi, ki se le s palico ali z bičem kaznujejo. In dr. Rojce je padel tako nizko, da je mogoč le take vrste odgovor, da bi bil njega vreden!

Klerikalni lažniki po poklenu. — Povedali smo že, kako se skomina kavcem tam okoli „Gorice“ po „Sočinih“ oglasih. Povedali smo tudi, kako in koliko so se že trudili, — in sicer nedostojnim potom, z lažo in sleparijo! — da bi pridobili „Gorici“ več oglasov in z njimi več kronic za vedno prazno blagajnico, katero morajo polniti iz raznih „katolikiških skladov“ in klerikalnih zalozov. Naravno, da jih jezi vedno dobro založen inseratni čel v „Soči“ in „Primorcu“. — Toda mi smo nedolžni zaradi te svete jeze pobožnih kavcev! Ali je kaka krivda to, ako sta danes „Soča“ in „Primorec“ najbolj razširjena in najbolj čitana lista v deželi? In to sta gotovo! Zato je tudi vsaka reklama v teh dveh listih najbolj uspešna in zato imata vedno dovolj oglasov. — „Gorica“ naj bo zadovoljna, da so premnogi naprednjaki preveč obzirni in jej dajejo oglasov samo radi tega, da imajo mir pred — klerikalno zlobo, drugače bi bila oglasov res povsem prazna, kakor zasluži, kajti reklama v njej ni vredna piskovega boba.

Toda laški pregovor pravi: La lingua batte dove il dente duole; zato se „Gorica“ kaj rada obrege ob oglase v „Soči“ ter kaže s tem svojo pobožno zavist. Mi se smejemo klerikalnemu apetitu in gremo po svoji poti naprej.

V soboto pa se je „Gorica“ tako vrezala, da je izkravel ves njen apetit med smrtnim branjem neke pekleske zlobe vele-pobožnih dušic. Napisala je zopet dolg članek, poln strupa in udriharij, katere je naslonila na — podlo laž. Trdi namreč, da je bila „Soča“ dobro plačana za dopisje iz Kobarida o Singerjevih strojih, in isto tako dobro plačana za dopisje iz goriske okolice, ki se obrača proti reklamam za Singerjeve stroje ter priporoča domačo založo Saunig & Dekleva.

Kaj je kavcem za jedno laž več ali manj!! Kosmata vest jih nič ne vznemirja, pa naj so naredili svojemu bližnjemu se toliko krivico! In tako tudi ob tej priliki!

Resnica je namreč ta, da „Soča“ ni prejela niti vinarja ne za prvi ne za drugi dopis, marveč priobčila je oba le na ljubo... naprednim dopisnikom.

In s tem bi odpadel temelj, na katerem je „Gorica“ skrpučala svoj zlobni napad na nas!

Odkod neki pa je zajela „Gorica“, da je bila „Soča“ plačana za ona dopisa?! Mi poznamo olajševalno okolnost za to njeno pregreho, da jej te laži ne štejejo v prevelik greh. — Evo: „Gorica“ je zajela svojo trditev iz uverjenja, da oba ona dopisa pravzaprav bi morala biti plačana, ker sta čisto navadna reklama. In mi tu rečemo, da noben reden list bi ne sprejel takih reklamnih dopisov brez plačila. „Soča“ je sprejela oba brezplačno radi oseb dopisnikov, izjavljamo pa, da bo podobnih slučajev čedalje manj. — Naj „Gorica“ le brblja, kar jej ljubo, mi pa izjavljamo: „Soča“ in „Primorec“ sta danes najbolj razširjena in najbolj čitana lista v deželi, in kdor želi reklame, koristi od njiju, mora plačati na glavi listov določeno pristojbino. Saj mi nikogar ne prosimo, da pride z oglasi v naše upravnistvo, a kdor kaj od nas potrebuje, čita lahko v glavi lista, po kaki ceni lahko... kupi v njem prostor za svojo reklamo. Vse tisto klepetanje v „Gorici“ o teh rečeh je smešno kvakanje napihnjene žabe, ki nas tako malo zadeva, kakor se malo strinja z resničnim postopanjem „Gorice“ same. In s tem basta!

Trg sv. Jelerja v ponedeljek se je obnesel razmeram primerno še precej dobro. Seveda ni več tistega navala po goriskih ulicah in trgovinah, kakoršen je bil svoj čas, ali vendar je bilo jako mnogo ljudi z dežele v mestu po opravkih in kupčiji tako, da so bile prometne ulice in trgi polni ljudstva in vozov.

Čudno pa je to, da so začeli prav v ponedeljek kopati po goriskih ulicah za napravo električne luči, in sicer tudi po tako prometni, kakor je na primer Gosposka ulica. To je oviralo promet vsestransko in občinstvo je godrnjalo povsem opravičeno glasno nad tem. Tudi na trg sv. Andreja lani so bili začeli razkopavati po hišah za naprave električne luči, prav kakor da bi ne bilo za to nikakega primernejšega dne nego tržni dnevi z velikim prometom. Je pač v tej ljubi Gorici pod laško komando skoro že vse narobe!

Polomljeno kmetijsko društvo v Št Petru smo pokazali pred kratkim zopet enkrat v pravi luči ter povedali, na kako neresramen način dela reklamo zase. Tonzuriranec iz Št. Petra je grdo tagal v „Slovencu“ o vinotržnih in gospodarjih naprednega mišljenja, in mi smo ga pozvali, naj pove ime onega, ki je kupil pri njem petijot za vino. Ali kaj je storil sempeterski tonzu-

Jurandovo lice se zakremži, njegove plave brke se naježijo ter odkrijejo stisnene zobe, vendar pa ni rekel besedice, bodisi vsled prevelike onemoglosti, ali pa radi tega, ker je bila upornost prirojena njegovim grozni naravi.

Siegfried pa reče:

»Obljubljeno ti je, da pojdeš prost od tod, torej tudi pojdeš; da se pa ne boš mogel pritoževati o našem redu, radi tega ti bo odvzet jezik, s katerim si ga večkrat blatil.«

In zopet dá znamenje Didrichu; ta pa se odzove s čudovitim, zamolklim glasom, kazaje, da potrebuje za izvršenje tega povelja obe roki in da hoče, naj mu komtur sveti.

Starec vzame v jedno roko njegovo bakljo ter jo drži v drhteči roki, ko je pa Diderich pokleknil Jurandu na prsi, odvrne glavo v stran ter jame zreti ivje, s katerim je bila stena pokrita.

Čez nekaj časa se čuje žvenket verig, na to pa težko dihanje človeških prs, podobno zamolklemu, globokemu stokanju, in potem nastane tišina.

Končno se oglasi znovič Siegfriedov glas:

»Jurand, kazen, katero si prestal, imela te je zadeti na vsak način; tako je bilo odločeno, toda bratu Rotgieru, katerega je umoril mož tvoje hčere, sem obljubil, položiti tvojo desnico v njegovo krsto.«

Diderich, ki je bil že vstal, se je zopet sklonil nad Jurandom, ko je slišal te besede...

Čez nekaj časa sta stala komtur in Diderich zopet na onem dvorišču, zalitem od mesečne svetlobe. Prekoračivši hodnik, vzame Siegfried iz rabeljevih rok svetiljko in nekaj temni predmet, zavrt v robec, na to reče glasno:

Sedaj grem v kapelico, na to pa se vrnem v svojo sobo.

Diderich ga ostro pogleda, toda komtur mu naroči, naj gre spat, ter krevsa sam dalje, mahaje s svetiljko, k razsvetljenim oknom kapelice.

Čutil je nekako zanesljivo, da se tudi njemu že bliža konec in da je to njegovo poslednje dejanje na zemlji, za katero bo moral dati odgovor; vsekakor pa je njegova križarska duša, že po svoji naravi okrutna, bila privajena, zakrivati in izvrčati krvava križarska dela, da je tudi sedaj nehoté mislil na to, kako bi sramoto in odgovornost za Jurandove muke mogel odkloniti od sebe in od križarskega reda. Diderich je nem, on ne izda ničesar, ako se tudi za silo razumeta s kaplanom, vendar od samega strahu ne izda ničesar.

Torej kaj? Kdo more dokazati, da Jurand ni dobil vseh teh ran v boju? Jezika se je lahko iznebil s tem, da se je zbedel s kopjem med zobe; meč ali sekira mu je lahko odsekala desno roko; oko je imel tudi le jedno, kako čudo, ako mu je bilo ono iztaknjeno, ko se je zakadil sam na vso sčitnovsko posadko!

Oh Jurand! Poslednja radost v življenju je pretresla za trenutek srce starega Križarja. Da, ako ostane živ, mora biti Jurand izpuščen iz ječe! Tu se Siegfried spomni, kako se je nekoč pogovarjal o tem z Rotgierom in kako mu je mlajši brat smehljaje se rekel: Naj potem gre, kamor ga oči ponesó, in ako ne bo znal pogoditi pota v Spihov, pa naj povpraša za njim. To, kar se je sedaj zgodilo, je bilo že dogovorjeno med njima. Toda sedaj, ko je Siegfried znovič stopil v kapelico, ko je pokleknil pri krsti ter krvavo Jurandovo roko položil k Rotgierovim nogam, se je odbila ta poslednja radost, ki je pretresla pred hipom njegovo srce, tudi na njegovem licu.

»Vidiš,« spregovorí, »storil sem celo več nego sva se bila dogovorila med seboj, kajti kralj Jan Luksemburški, dasi je bil slep, je še odšel v boj in ondi slavno poginil. Jurand pa se več ne bo boril, marveč pogine kakor pes za plotom.«

Tu zopet začuti, da mu je zmanjkalo sape, kakor nekoliko poprej, ko je bil odšel k Jurandu; na glavi pa začuti neko težo, kakor bi imel na njej železno čelado. Toda to je trajalo le trenutek. Globoko vzdihne ter reče:

»Ej, napočil je čas tudi zá-me. Imel sem tebe jedinega, a sedaj nimam nikogar. Toda če mi je še usojeno živeti, obljubim ti, da ti tud' ono roko, ki te je ubila, položim na grob, ali pa, da sam poginem. Tvoj ubijalec še živi...«

Tu se mu stisnejo zobje in on zaklepeta z njimi tako, da mu besede zaostanejo v grlu in še le čez nekaj časa spregovorí z zamolklim glasom:

»Da... še je živ tvoj ubijalec, toda jaz ga najdem, in kadar ga najdem, pripravim mu še druge muke, ki so hujše nego smrt.«

Na to umolkne.

Čez nekaj časa vstane, pristopi h krsti ter spregovorí z mirnim glasom:

»Nu, sedaj se poslovim od tebe in pogledam ti zadnjikrat v obraz, da nemara zagledam, ali te veselí ta moja obljuba. Zadnjikrat!«

Na to odkrije Rotgierovo lice, pa se naglo umakne nazaj.

»Ti se smeješ,« pravi, »toda kako strašen je tvoj smeh!«

Mrtvo truplo se je bilo na toplem jelo tajati, in radi tega je jelo urno razpadati; lice mladega komturja je bilo zašes strašno. Veliki nabuhli in začrneli

riranec? Kaj mislite, da je navedel ime? A, kaj še? V „Prismojencu“ se je nekaj izustilo prismojence ter se razšopirilo rekoč, da je vse res, kar je pisalo. Taka trditve je jako po ceni, kaže pa očito, kakor smo rekli, da je vse le podla laž. Z inenom noče priti na dan, ker ga ne ve, ker si je tonzuriranče vso reč samo izmislilo. — Ljudje božji, ogibajte se takih ljudi, ki na tako podel in perfiden način delajo reklamo za se. To ni pošteno, zato proč od nepostenjakov.

„Tutti frutti“ so bili za izvestne kroge tako krepko učinkujoče mazilo, da jih včasih še sedaj počepi po koži, po kateri jim je padalo. Kar ne morejo jih pozabiti! Najraje pa bi našli vse tiste, ki so povzročili, da so bili svoj čas v „Soci“ tako imenitni „Tutti frutti“, da so se ljudje kar trgali za nje ter so jih tudi gg. nunci na skrivnem s pravo alastjo čitali. Ker v zadnjem času klerikalci obdelavajo učitelje od vseh strani, ali ni le umevno, da jim podtikajo tudi sodelovanje pri „Tutti frutti“? Res, zadnji „Prismojencu“ to trdi. Nò, le potaj, gospoda! Nam ni bilo treba iskati gradiva za „Tutti frutti“ pri učiteljih, ker smo ga dobili drugodi še preveč. Eno pa še moramo povedati, namreč to, da je govoril iz „Tutti frutti“ po večini — ljudski glas! Ali bi ga še radi slišali? V zalogi imamo še prav pikantne reči. In ljudski glas je božji glas!!!

„Prismojencu“ pravi tudi, da so učitelji glavni steber „Soče“, da jo oni zalagajo z gradivom, da oni napadajo duhovščino in da je „taščica Prim. lista“ vjela več njihovih rokopisov. „Prim. L.“ sicer ve, da laže, ko to piše, ali piše vseeno, saj mu namen posvečuje sredstva. Prosimo pa, pokazite nam rokopise onih učiteljev, katere je ujela posvečena „taščica“? Na dan z njimi!! — Dostavljamo le še, da smo taščici „P. L.“ že dokazali lažljivost v isti reči, no zdaj prihaja zopet z enako trditvijo. Kako so nepoboljšljivi ti posvečeni lažniki!

Politični obhod na progli bohlnjske železnice. — Med Skopim in Dutovljami je določena železniška postaja, gledé katere menijo prizadeti občine, da bi bilo umejstneje, ako jo potisnejo nekoliko bolj proti Dutovljam tje, kjer se križajo razne ceste, pa tudi sedaj določeni kraj je preveč razpostavljen burji. V tem smislu so se izrekli nasproti komisiji zastopniki prizadetih občin.

Alli odstopijo vsi? — Sedaj gre po Gorici glas, da naj odstopijo vsi občinski svetniki ter se razpišejo splošne nove volitve. Meščanstvo nima v občinski svet nikakega zaupanja več, zato se čuje vedno bolj zahteva, da naj odstopijo vsi. Ali pa se to zgodi?

Dogodki v Riečanjih. — V „Ed.“ čitamo: Prešli ponedeljek, dne 9. t. m., so utihnili zopet zvonovi in ves teden ni nič zvonilo. Ker gosp. Krantič še vedno ni našel latinskega mežnarja, hodi maševat od torca naprej v Boršt, Boljanec in baje tudi v eno

uro oddaljeno Dolino. Sliši se, da v Borštu in Boljuncu niso nič kaj veseli, da hodi tja maševat. V nedeljo je maševal okolo 10. ure v Riečanjih. A zvonilo ni k maši nič. Pri maši mu je stregel neki seministični od sv. Antona pri Dekanih. A v cerkvi ni bilo nikogar, izvzemiš g. učitelja, par šolskih otrok in kuharice Krantičeve. Popoludne pa ni bilo nikake službe božje. — Obligatni orožnik je krožil ves dan po vasi, med mašo pa okolo cerkve; a posla, seveda, ni imel nikakega.

Druga železniška zveza s Trstom. — „Zeit“ poroča, da je železniskemu ministertvu do tega, da se druga železniška zveza s Trstom prej ko prej izvede. Pripravljala dela za črto med Podbrdom in Gorico so baje že dovršena in se delo odda v najkrajšem času. Tudi glede proge med Gorico in Trstom se je ukrenilo vse potrebno, da se tudi ta proga izdela do konca leta 1905. Ob enem se dela tudi na to, da se izvrše o pravem času tudi vsa dela v tržaški luki, ki so v neposredni zvezi s to železnico.

Ispred sodnije. — Nikolaj Franki iz Istre jo je bil popihal v Ameriko, ne da bi bil zadostil vojaški dolžnosti. Ko se je vrnil iz Amerike, so ga prijeli v Krminu ter postavili sedaj pred goriske sodnike, ki so mu prisodili 7 dnij ostrega zaporu ter globe 10 K, ki se pa da spremeniti v zapor 24 ur.

Franc Zorzin iz Št. Vida v Furlaniji je bil obtožen tatvine in poneverjenja. Ukradel je bil več denarja, zlatnin itd., in končno je bil pobegnil v Švico. V Zurichu so ga prijeli in poslali sem. Sodni dvor mu je prisodil 10 mesecev trde ječe s postom in trdim ležiščem vsaki mesec.

Bralno in pevsko društvo v Dobravljah bode imelo svoj redni občni zbor v nedeljo dne 22. marca t. l. ob 4. uri popoldne v društveni sobi s tem dnevnim redom: 1. Pozdrav predsednika, 2. poročilo blagajnika, 3. volitev odbora, 4. društvena soba, 5. slučajnosti. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Splošna razstava za ljudski blagor. Iz Badena pri Dunaju smo prejeli sporočilo, da se priredi pod vis. predsedstvom župana K. Zöllner, podžupana Reicha in starega župana Josipa Witzmana ter vis. častnega odbora najodločnejših oseb v mestu v Badnu pri Dunaju splošna razstava za ljudski blagor. — To splošno koristno podjetje se razveseljuje vseobče deležbe ter se sprejemajo oglasi do 1. aprila pri ravnateljstvu v Badenu pri Dunaju.

Vsprejem v Terezijansko vojaško akademijo. — Na Terezijanski vojaški akademiji na Dunaju je izpraznjenih šest prostih mest za domobrance. Vsprejem se vrši pričetkom šolskega leta 1903/04 (21. septembra), dotične prošnje pa je poslati najkasneje do 10. julija letos.

Wilhelmov obliž. Izključno le v lekarni Frana Wilhelma, c. kr. dvornega za-

lagatelja v Neukirchenu Nizje Avstrijsko, izgotovljeni obliž se s prednostjo rabi v vseh slučajih, kjer se sploh kak obliž rabiti more. Posebno koristnim izkazal se je pri starih, ne vnetih bolečinah, n. pr. pri kurjih ocesih. Dotična mesta se prej dobro očistijo ter dotično maso namaže na tofet ali usnje ter prilepi na dotično mesto. 1 skatlja 80 vin. t duc. K 7—, 5 duc. K 30—. Na vsakem zavojcu je znamenje pristnosti grb trga Neukirchen (devet cerkv) natisnjenih. Dobi se v vsakej lekarni; kjer ne, pošlje se naravnost.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — V včerajšnji seji je pričelo prvo čitanje nagodbe z Ogersko. Prašek je izjavil, da so češki agrarci načelno za samostojni carinski tarif. Ako se ne protivijo pri tem vladi, je to le nada, da vlada pomiri vse narode ter pojači moč naše polovice proti Ogerski. Naj se povišajo poljedelske carine vsaj na višino nemških carinskih postavk.

Carjev manifest. — Ruski car je sklical lansko poletje kmetijske odseke na posvetovanje, pa se doženejo vzroki, zakaj rusko kmetijstvo peša. Dasi se je takrat minister Plehwe trudil, da bi car ne zvedel vseh krivic in nerednosti, ki provzročajo propadanje kmetijstva, je carja tako ganilo, da je dal izdelati načrte, kako bi se za sedaj odpomoglo vsaj nujnejšim zahtevam. Izišel je tozadevni carjev manifest, katerega se je vse razveselilo. Na prvem mestu se urejujejo verske in cerkvene zadeve s tem, da se proglašča svoboda veroizpovedanja, a prevlada se prisodi pravoslavni veri; pravoslavnim svetnikom se zboljša gmotni položaj. Nadaljne naredbe se tičejo kmetijstva in nižjega plemstva, ki se živi tudi večinoma od dohodkov svoje zemlje. Ta dva sloja sta zabredla zadnja leta v tako bežo, da je neprestano gospodarska kriza v katerem ruskih okrajev. Od pomoči se hoče z ustanovitvijo državnih kreditnih zavodov, predvsem plemenskih in kmečkih bank. Odpravi se tudi nadležno jamstvo kmetov. Uprava gubernij in okrožij se reformira tako, da bodo del njih poslov prevzeli krajevni zastopi, nekake nove avtonomne občinske uprave. Te zadeve bodo skupno uredile komunalne uprave in župnijske oblasti pravoslavnih cerkev. — Dobrohotne carjeve naredbe seveda ne bodo odpravile gospodarske krize in socialnega nezadovoljstva, a začetek je storjen in carju se mora priznati, da misli in čuti za svoje podanike.

Po 22 letih prišel zločin na dan. — V Krskem so zaprli posestnike Janeza Babčiča, Fr. Žiberta in Jan. Kertona, fare leskovške, ker so na sumu, da so v noči dne 3. dec. 1880. torej pred 22 leti umorili in oropali iz sejma idočca kmeta Janeza Račiča in Jerneja Žiberta iz Skopic.

Brambna predloga na Ogerskem. — Iz Budimpešte poročajo, da je rekel cesar

pri zadnjem dvornem dineju, da ne odjenja na nikak način, da bi se na brambni predlogi kaj spremenilo. Po njegovi želji naj postane predloga taka, kakoršna je, zakon.

Zapuščina Celju. — V Loki pri Zidanem mostu je umrla gospa Marija Waller. Zapustila je mestni občini celjski 60.000 K.

Na smrt na vislicah je bil obsojen pred mariborskimi porotniki ropar in morilec Mihael Weidinger, ki je umoril 25. jan. letos v Slovenskih goricah Rozalijo Hvalič ter oropal hišo. Morilec je vse priznal ter se celo ponašal z zločinom. Čakal je cel teden, da se odstrani Hvaličeva iz hiše, da bi potem bolnega očeta ložje oropal, ali ker ni šla, jo je prijel in umoril.

Kaplan Mašek, ki je obsojen na 15 let težke ječe radi tatvine in poskušane zavratnega umora, je nastopil svojo kazen v soboto. Pritožil se je pa proti previsoki kazni! —

V Rimu pripravljajo veliko manifestacijo za lasko vseučilišče v Trstu. V odboru je, umevno!, tudi več Tržačanov.

Pariški milijonarji. — Po najnovejši statistiki živi v Parizu privatnih oseb, ki so izkazale letnih 75.000 frankov dohodkov, 2500. Blizu 800 teh milijonarjev je tužcev, ki so prišli v Pariz, da trosijo ugodno svoje premoženje.

Iz življenja glasovitega roparskega tatu. — Franc Odlazek, 35 let star, iz Poljskega, politični okraj Litija, je 24. februarja 1903. ušel pazniku, ko ga je ta peljal od neke obravnave od sodišča v Mariboru nazaj v kaznilnico. Leta 1891. je bil obsojen v Rudolfovem v 15-letno ječo zaradi tatvin. Kazen imel je presedel v kaznilnici pri Mariboru. To je namreč drzen in zvit tat konj in volov; človek srednje in vitke postave ter jako premeten. — Svojo obleko pustil je pri nekem konjederu pri Mariboru. Ko je vžival ljubo prostost, takoj se je zopet spomnil stare navade ter je 4. marca v Praprotnem pri Hrašniku oropal krojača Martina Irmana, mu pobral dva zlata po 10 kron in nekaj drobiža ter zginil. — Dne 8. marca zvečer okoli 6. ure bila je c. kr. orožniška postaja v Rudolfovem opozorjena, da se Odlazek nahaja pri ciganih v otoškem gozdu blizu Rateža. Ob četrta na osmo uro bili so že orožniki tam. Cigani so vpili, otroci kričali, psi se bolj lajali, zraven je pa snežilo in noč je postala temna, da se je komaj deset korakov na okrog videlo. Zdejci zapazijo orožniki, da se je jel eden šotor posebno majati; orožniki takoj priskočijo ter ga obkolijo. Cigani izlezli so spredaj, a Odlazek skočil je zdej iz šotora ter je hotel še enkrat poskusiti svojo srečo z begom. A pri tem ga že zapazi g. Jedlička, kateri je takoj vstrelil za njim ter ga tako dobro zadel, da je šla kroglja pri ledji na levi strani noter in skozi truplo ter na desni strani mej rebri vun. — Odlazek je oblezal na mestu. Pri sebi je držal kos kose; ako bi imel samokres, gotovo bi bil ustrelil na orožnike. Potem so ga na neki deski prenesli na cesto; položivši ga na voz, odpeljali so nesrečneža v Rudolfovo ter ga oddali c. kr. okrožnemu sodišču, kjer je 12. marca umrl. Ušel je bil iz zaporov že večkrat.

ušesi sta imeli na sebi nekaj zlokobnega in okrog zamodrelih ustnic se je igral nekak čuden smeh.

Siegfried urno zakrije to razpačeno lice...

Na to vzame svetiljko ter odide iz kapelice. Potoma mu tretjič zmanjka sape in ko dospe v svojo sobo, se vrže na svojo trdo redovniško posteljo, kjer leži nekaj časa nepremično. Misli si je, da zaspi, kar se ga nakrat polaste nekaki čudni občutki.

Zdelo se mu je, da se mu spanec več ne približa, zato pa da dospe k njemu smrt, ako ostane še nadalje v tej sobi.

Siegfried se ni bal smrti; videl je v njej nekak velik počitek, toda ni se jej še hotel udati to noč; zato je sedel na svoji postelji in rekel:

»Daj mi še čas do jutri.«

Med tem začuje nekak razločen glas, ki mu zašepeta na uho:

»Pojdi iz te sobe. Jutri bo že prepozno in ti ne boš več mogel izvršiti tega, kar si obljubil. Pojdi iz te sobe!«

Komtur je vstal s težavo in šel ven. Na obzidju so se menjale straže. Iz kapelice je padala žolta svetloba na sneg. Na sredi dvorišča sta se metala dva črna psa, boreča se za neko kost, sicer pa je bilo na dvorišču vse tiho in prazno.

»Torej je treba še to noč?« spregovori Siegfried. »Zelo sem utrujen, toda grem. Vsi spé; nemara utrujen od bolečin spi tudi Jurand, samo jaz nikakor ne morem zaspati. Grem, grem, kajti v sobi je smrt in jaz sem ti obljubil... Potem pa naj pride smrt, ako ne more priti spanec. Ti se ondi smeješ, toda meni za to primanjkuje moči. Ti se smeješ, torej ti je to očitno drago! Samo glej, prsti so mi otrpneli, moč je zapustila moje roke in sam tega ne izvršim... Izvrši pa to služabnica, ki spi pri njej...«

Tako govore je šel s težkimi koraki k stolpu, ki je stal poleg vrat. Med tem sta pritekla k njemu psa, ki sta se metala pri vodnjaku ter se mu jela laskati. V jednom je spoznal Siegfried »Britanca«, ki je bil tak nerazločljiv tovariš Didericha, da so govorili v gradu, da ga ima po noči za vajšnico.

Pes pozdravi po svojem načinu komturja, nekoliko zalaja, na to pa se obrne k durim ter steče k njim, kakor bi pogodil človeške misli.

Siegfried je dospel čez nekaj časa k ozkim durim, ki so držale v stolp ter so se zapirale vsako noč od zunaj. Odpahnišči zapah stopi na stopnice, ki so se pričele tesno za durmi ter se jame povspenjati kvišku. V svoji razčilenosti je pozabil na svetiljko ter šel po temi, stopaje oprezno in iskaje z nogami, kam mora stopiti.

Nakrat po nekolikih korakih pa je obstal, ker je tikoma nad seboj začul neko hropenje, kakor sopenje človeka ali nekake živali.

»Kdo je?«

Ni bilo nikakega odgovora, samo sopenje je postalo čimdalje urnejše in glasnejše.

Siegfried ni bil plašljiv; on se ni bal smrti, vendar pa se je njegov pogum izčrpal v tej strašni noči. Po glavi mu spreleti misel, da mu je nemara Rotgier zastopil pot, in lasje mu stopijo po koncu na glavi, a čelo se mu pokrije s hladnim znojem.

Na to se umakne nazaj skoro do vhoda.

»Kdo je to?« vpraša jecljaje.

Toda v tem hipu ga zbode nekaj v prsi tako močno, da stavec omamljen pade v znak skozi odprte duri, ne spregovorivši niti besedice.

Nastane tišina. Na to skoči iz stolpa neka temna postava ter jame urno teči proti hlevu na levi strani dvorišča. Veliki Diderichov pes steče urno za njo.

Tudi drugi pes skoči za njima ter izgine v senci pod zidom, pa se kmalu vrne z nizko pobešeno glavo, kakor bi iskal njun sled. Tako se približa k Siegfriedu, ki je ležal nepremično na tleh, ga prevoha in končno vsedši se mu h glavi, jame grozno tuliti.

Njegovo tuljenje se je razlegalo dovolj dolgo, napolnuje z novo žalostjo in grozo to zlokobno noč. Končno zaškripljejo velika vrata in na dvorišču se pojavi stražnik s helebardo.

»Kuga naj vzame tega psa!« reče. »Jaz te naučim tako tuliti po noči!«

In nastavivši sulico, hoče ž njo prebosti žival, toda v tem hipu zapazi, da leži nekdo blizu odprtih stopnih vrat.

»Herr Jesus! kaj je to?«

In pripognivši glavo, pogleda ležečemu človeku v obraz, na to jame klicati:

»Semkaj, semkaj! Na pomoč!«

Na to skoči k durim in potegne z vso močjo za vrvice zvona.

VIII.

Dasi je hitel Glavač na vso moč v Zgorelice, vendar ni mogel potovati tako urno, kakor bi bil hotel, ker pota so postala skoro povsem nerabljiva. Po strogi zimi, po velikem mrazu in po taki obilici snega, da so se pod njim skrile kar cele vasi, je nastalo nakrat toplo vreme. Najpoprej je padla na zemljo gosta in neprezirna megla, potem je jelo deževati, da se je v tem dežju kar nakrat tajal sneg pred očmi, ko je pa nehal padati dež, je zapihal tak veter, kakor navadno piha v marcu, ter razganjal goste in temne oblake po nebu. Po zemlji pa je požiral sneg, pod katerim je še dremalo grmovje in drevje do nedavna v tihem zimskem snu.

(Dalje pride.)

Wilhelmov obliž.

Ta obliž, ki se izdeluje izključno le v lekarni

Frana Wilhelma

c. kr. dvornega zalagatelja
v Neunkirchen, Spodnje Avstrijsko

se rabi z dobrim vseh in v vsakem slučaju, ko se sploh rabi kak obliž. Pos lno koristen pa je pri starih nevteljiv h bolečinah, kakor pri kurjih očesih, roženici itd. Dotično bolno mesto se očisti, potem se obliž namaže na kos (of. ta ali usnj.) in se nanje položi. Cena zavilku 80 vin. 12 zavilkov 7 kron, 5 ducetov 30 kron. V znak pristnosti je na omotu grb občine trga Neunkirchen (devet cerkva).

Dobiva se v vseh lekarnah.

Kjer se ne dob', vrši se pošiljatev direktno.

St. 560

Razpis

učiteljskih mest v okraju Sežanskem.
V šolskem okraju Sežanskem razpisujem te-le mesta:

1. učiteljsko-voditeljska služba na jednorazrednicah v Avberu, na Birki, v Kobljeglavi, Štjaku in na Vojsčici;

2. služba učiteljice na trirazrednici v Nabrežini.

3. služba učiteljice rokodel za šole v Nabrežini, Sempolaju in Mavhinjah proti letni nagradi od 520 K.

S službama pod točkama 1 in 2 so spojeni prejemki ustanovljeni v deželnih zakonih od dne 15. oktobra 1896. l. zak. in ukaz. št. 30. in od dne 6. oktobra l. 1900 zak. in ukaz. št. 26.

Prosilci odnosno prosilke naj vložijo svoje pravilno opremljene prošnje tekom šestih tednov po oglasu tega razpisa v uradnem listu na c. kr. okrajni šolski svet.

C. kr. okrajni šolski svet

Sežana, dne 8. marca 1903 l.

Predsednik:
Rebek.

Moke Ebenfurthskega mlina

g. Schoeller & Co c. in kr. dvornih zalagateljev, se dobivajo na drobno in debelo po konkurenčnih cenah v logi

J. Svava & Co Komen.

Vrvarsko blago

lastnega izdelka priporočam po najnižjih cenah. Vsakovrstne vrvi, štrange, uzde, vrvice, konjske podproge (gurte) itd. Ceniki na razpolago.

Anton Šinkovic,

vrvarski mojster.

Kranj — Gorenjsko.

„Goriška ljudska posojilnica“

vpisana zadruga z omejenim jamstvom.

Načelstvo in nadzorstvo je sklenilo v skupni seji dne 28. nov. 1902. tako:

Hranilne vloge se obrestujejo po 4½%. Stalne vloge od 10.000 kron dalje z odpovedjo 1 leta po 5%. Rečni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila: na vknjižbe po 5½%, na varščino ali zastavo 6%, na menice 6%, s ½% uradnino. Glavni deleži koncem leta 5½%.

Stanje 31. dec. 1901. (v kronah): Članov 1819 s 7932 deleži po 20 K = 158.640. — Hranilne vloge 1.318.965. — Posojila 1.379.213. — Vrednost hiš 142.643 (v resnici so vredne več). — Rezervni zalog 63.014.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakogar.

Pfaff-ovi šivalni stroji

so najbolji.

To sliši kupec sicer o vsakem izdelku in od vsakega agenta, ki navadno niti ne ve kaj je šivalni stroj, in še ne ve kako se upelje nit v šivalni stroj, tem manj kako isti šiva, toda mi smo po naši več kot 20-letni poskušnji raznih tovarniških strojev se prepričali, da so res **Pfaffovi** šivalni stroji najbolj trpežni, ter se uverili da se ne dela z nobenim drugim strojem tako natančno kot s **Pfaffovim**.

Pfaffovi šivalni stroji delajo celo po 10-letni dobi še vedno brezšumno, so neprekosljivi za domačo rabo in obrtne namene, so posebno pripravni za umetno vezenje (recamiranje) ter se počuje brezplačno, prekosijo na dobroti vsako tovarno. Jamči se za 10 let.

Nikar naj se ne zamudi pred nakupom ogledati **Pfaffove** šivalne stroje. **Zaloga Pfaffovih šivalnih in drugih strojev v Gorici via Municipio Štev. 1 SAUNIG & DEKLEVA.**

Popravilnica šivalnih strojev, dvokoles Nunska ulica 14.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček

V Gorici

priporoča knjige:

Odsevi I. Zofka Kveder. IV. knjiga »Salonske knjižice«. Cena po pošti K 2.--.

Slovensko-ruski slovar in slovnica, M. M. Hostnik. Cena po pošti K 5-50.

Vstajenje. Lev. Nik. Tolstoj. »Slovenske knjižnice« snopič 94 - 101. Cena po pošti K 3-50.

Venec slov. povestij. V. knjiga. Cena po pošti K 1-20.

Knjižica za mladino. Knjiga 25, str. 214. — knjiga 26, str. 175. — Cena po 1 K. Trdo vezana; fin papir. — Štiri knjige na leto za K 3-20.

Kletev nezvestobe. Roman I. del. Str. 285 — Spisal pisatelj »Zaobljube« Ferdo Bešič; obsežnejši II. del v avgustu. Cena celoletnemu romanu K 3-20. Naročniki »Slov. knjižice« K 2-40.

Pošilja se jedino po povzetju ali naprej poslanim zneskom.

St. 3067.

Dražbeni oklic.

Čez potok Kožbansček in sicer v obližju Peternela napravi se most in so stroški tega proračunjeni z 4604 K 98 vin.

Dne 26. marca 1903 od 10 ure predp. do 11 ure predp. vršila se bode javna dražba v hiši Martina Kabaj pri Peternelu. Delo se odda najboljšemu ponudniku.

Z 1 krono kolekovane ponudbe naj se predlože pismo ter istim priloži tudi varščina od 10% t. j. 460 kron.

Ne bodejo pa se upoštevale nekolekovane ponudbe oziroma ponudbe katerim ni priložena predpisana varščina.

Podpisani izjavlja že sedaj, da si pridrži pravico vzprejeti kakoršnokoli ponudbo, ne glede na ponudbeno ceno.

Načrt, stroškovnik, natanjki popis in pogoji oddaje dela postavljeni so v pregled med uradnimi urami pri županstvu v Kožbani.

C. kr. okrajno glavarstvo

Gradišče, 13. marca 1903.

C. kr. namestništveni svetnik.

Fabris.

Zahvala.

Za mnogovrstne pojave odkritosrčnega sočutja povodom smrti našega predragega očeta

Štefana Vovka,

c. kr. gozdarja v pokaju,

izreka podpisana rodbina zato, kakor tudi za mnogoštevilno spremstvo ob pogrebu najtoplejšo zahvalo. Osebito se zahvaljuje prečastitima duhovnikoma, c. kr. gozdnemu oskrbnikstvu, gosp. županu Francu Perslu, in vsem sorodnikom, prijateljem in znancom, za toli številno vdeležbo. Bog povrni!

Voglarji pri Trnovem, 13./3. 1902.
Žalujoča rodbina.

Hiša na prodaj

v delu mesta pod Kostanjevico,

na prometnem kraju, posebno z otvoritvijo nove železnice, — primerna za trgovino; cena jako nizka. — Kje, pove upravnistvo.

Dve hiši na prodaj.

Jedna s prostori: kuhinja, 4 sobe in vrtom. Druga iz kuhinje in 1 sobe. Poizve se v ulici **Androna della Pergola št. 2** proti Soškemu mostu, kjer se pogodi lahko tudi za ceno.

Zapiski mladega potnika.

(Dajce.)

Piše B. V.

Vila Borghese je prav taka, kakor mora biti vila onstran mestnih vrat in razpadlega mestnega zidovja. Kedar vlada notranji in zunanji mir, biva rimski plemenitaš v vili, kedar pa razsaja borba med raznimi aristokratskimi stranmi, ostane v svoji palači, katera je povsem slična trdnjavi. Ta vila je zavarovana s krepkim zidom za slučaj največje nevarnosti. Ob času, ko so se gradile te vile, se je moral vsakdo zanašati na svojo pest, meč in bodalo, ali, ako je bil ugleten plemenitaš, na svojo oboroženo stražo. Pas površno in hitro sezidanih najemniških kosaren, z mnogimi nizkimi nadstropji, se beli na vshodnji strani skozi zelenilo starega parka.

Z raznimi nakupi je država izpopolnila staro zbirko slik. V prvi dvorani ste dve sliki Francesca Francie iz Borghese, ki pripada še stari šoli, ko je bil še verski duh in ne antika merodajen. Bil je zlatar in denarokovni mojster v svojem rojstnem mestu. Slikarstvu se je posvetil šele v poznejših letih; ni slikal samo, da bi si prislužil denar, kakor večina njegovih tovarišev. Vlada in druga gospoda ga je vrlo čislala, ker je bil zgovoren mož. Edno izmed njegovih mojsterskih del je sv. Štefan. Pokrajina je tako neznanstvo ljubka in mila, tako prav to, kar imenujejo stari »amoene«. Trava je svetlo-zelena in sočna, gore divno plavkaste in njih obrisi valoviti. Madona med zelenjem se odlikuje po istih vrčinah. Njegove barve so žive in tople, ali nikakor ne kričeče in vsiljive; on ljubi posebno vitke akacije, ki so na obeh slikah.

Njegova madona je udana v Božjo voljo, milosrčna, tankočutna in blaga. On ni sentimentalni kakor Perugino. To niso duševno bolna zamaknjena bitja Botticellija, temveč

duševno in telesno zdrava bitja, dasi jih pretresa globoka verska razdraženost.

Dovzetna niso ta bitja za strogo askezo in temen fanatizem, ampak za pravo vernost. Ako bi mi kdo dovolil, naj si izberem kako sliko in jo ponesem na dom, izbral bi si tega Štefana.

Slika, ki se mora gabit vsakemu, kateremu je ljub in drag klasičen duh, je Lov Dianin od Domenichina. To je največja profanacija klasične mitologije, in videvši te razposajene, polrazvite, kopajoče se žene, ne sme nikdo čitati Homerja. To je sladkasta idila, katera je mogla ugajati le dvorjanom osemnajstega veka. Lasulja in obročno krilo ste bili vedno nasprotni pravi antiki.

Goreggiova Danaa razočara. Sujeť je smel ali bodimo odkritosrčni, spodtakljivi. Kralj Akrijaz je zaprl Danao v železen stolp, ker se mu je prorokovalo, da ga njen sin ubije. Trdne duri in pazljivi psi čuvajo lepo kraljevo hči. Ali bogu ni nič nemogoče. Z neba pride Zen v obliki zlatega oblaka. »Aurum per medios ire satellites et perrumpere amat saxa potentius ictu fulmineo«, popeva Horacij. Zlato je ona neodoljiva sila, pred katero se otvorijo vsa vrata in kateri se skoraj nikdo ne ustavlja. To nekoliko banalno misel je porabil Correggio. Žena, ki leži razgaljena na blazinah, ni lepa, morda niti ljubka, poteze so neharmonične in polne neke sladke in nizke poželjivosti. Oni, ki je rekel, da Grki niso poznali pohotnosti, je izpregovoril veliko resnico. Morda ni umotvora, ki bi bil tako povsem negrški in v takem nasprotju z grškim duhom in čustvovanjem, kot je ta Danaa. Grki so bili le dovzetni za veliko mogočno strast in mirno jasno harmonijo. Ta žena pa nima duha, niti duše. Seveda, kar se tiče mojstrske poluteme in razkošnih barv, ne najde Correggio kmalu tekmeča.

Mnogokrat moramo romati pred Ticianov »Amor sagro e profano«, ako se ga hočemo naučiti. Ni slike v celem Rimu, katera bi imela toliko privlačne sile. Dve ženski po-

stavi stojita v ospredju, prva v beli halji z rdečimi rokavicami, kakor so bile v srednjem veku oblečene grajske gosposodične. Nogo ima nekoliko nerodno upognjeno, v uroka vičeni levici drži čopek vijolic. Zlatolasa je, mehkih oblik in rožnatega obraza. V sredi je antičen studenec s frizom; amoreti polagajo vijolice v vodo, da ne usahnejo. Na drugi strani studenca pa se naslanja na mramor druga, ki je prvi skoraj povsem podobna ali razgaljena in pokrita le z belim prtom okoli ledij. Plašč iz škrlata frfota po zraku in se lepo odbija od rožnato žoltega, naravnega inkarnata nagega telesa. Morda je ravno ta inkarnat največje remek delo čarobnika Ticianja. Na obrazu in posebno na nežnih nožicah se spreminja drugodi bolj belkasto žolti inkarnat v neizmerno fini rdečkasti. Tician je slikal za tema dvema glavnima postavama krasno pokrajino in jo oživljal z različnimi majhnimi žanerpripori. Na levi je grad s stolpom, gruča ljudi in jahač, ki galopuje navzgor. Tician ve prav dobro, da se mora jahač, ako jaha navkreber, upogibat naprej, ker se njegov jahač dvigne v stremenih, da bi olajšal konju dirjanje. Dva dolgo-uha zajca sta skrita v grmovju. Na desni je vas, neka hiša ima italijansko ložc, druga pa holandsko streho. Dva viteza urita svoja vranca, dva hrta zasledujeta bežečega zajca. Zaljubljenca, pastir in pastirka, ki paseta čredo belih ovac, najboljše označujeta erotično vodilno misel. To je visoka pesen ljubezni.

»Vzgoja Amorjeva« se prišteva najsijajnejšim delom Ticianja. Ali kak razloček od onih dveh žen na nasprotni steni! To ni več platoniska ljubezen. Oblike teh žen so prebujne, prekipeče, to niso nadnaravna bitja. V ozadju se že pripravlja huda burja, ozračje je soparno, trenutek še, in grmelno in treskalo bode. Ti lepi udi in to lepo lice pa ne izgajajo, da živi v tem telesu lepa duša. To ni psihično, ampak animalično življenje.

(Dalje pride.)

